

Factsheet – CML-rapport

Versie 26 oktober 2015

1 Inleiding

1.1 Korte aanleiding

- In uw brief van 27 oktober 2014 (Kamerstukken II 2014/15, 27 858, nr. 276) hebt u toegezegd onderzoek te laten doen naar de effectiviteit van al eerder genomen maatregelen (herbeoordeling, aanscherping van de norm, beperking toelating en zuiveringsplicht) om normoverschrijdingen van imidacloprid in oppervlaktewater terug te dringen.
- Het Centrum voor Milieuwetenschappen van de Universiteit Leiden (CML) heeft op uw verzoek een analyse uitgevoerd van het voorkomen van imidacloprid in het oppervlaktewater in 2014 tot en met april 2015. Er is toegespitst op gebieden waarin in het verleden normoverschrijdingen voor imidacloprid zijn geconstateerd. De regio's zijn: kop van Noord-Holland en Bloembollenstreek (bollenregio's), Boskoop (boomkwekerijregio) en Westland en Oostland (kassenregio's).
- U heeft dit rapport met het oordeel van het Ctgb recent naar de Tweede Kamer gestuurd.

1.2 Taakverdeling tussen departementen

U voert het woord over dit onderwerp.

2 Stand van zaken

- In uw brief aan de Tweede Kamer – mede namens de staatssecretaris van IenM – staat het volgende:
 - Het Ctgb heeft in januari 2014 besluiten genomen, waarbij middelen op basis van imidacloprid in de glastuinbouw slechts nog konden worden toegelaten, als er ook een zuivering plaatsvond, om emissies naar oppervlaktewater te voorkomen. Dit besluit is in mei 2014 geëffectueerd en via het etiket verplicht gemaakt. Naar verwachting zou dan het aantal normoverschrijdingen van imidacloprid in glastuinbouwgebieden moeten dalen.
 - Het CML-rapport lijkt geen trendbreuk te laten zien ten opzichte van eerdere jaren. De concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater is in de onderzochte gebieden nog steeds te hoog om aan de normen te voldoen. Dit baart u zorgen.
 - Hierbij speelt een beperkte naleving van de gestelde zuiveringseisen mogelijk een belangrijke rol.
 - Inmiddels zijn de toepassingsvoorwaarden aangescherpt (gecontroleerde levering). Dit moet er toe leiden dat de naleving verbetert.
 - Het Ctgb onderkent, in afstemming met het RIVM, dat op basis van de huidige gegevens geen duidelijke trendbreuk in concentraties imidacloprid kan worden aangetoond en dat, gezien de beperkingen van de onderzochte dataset, ~~daardoor~~ (nog) niet (verder) ingegrepen kan worden in de toelating.
 - U vindt het van groot belang dat zo snel mogelijk en met voldoende wetenschappelijke onderbouwing, duidelijk wordt of de genomen maatregelen voldoende effect hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater en of verder ingrijpen in de toelating gerechtvaardigd is. U hebt het Ctgb en het CML daarom verzocht de analyse te herhalen zodra de meetgegevens van het volledige teeltseizoen 2015 beschikbaar zijn.
 - Gezien de aanhoudende normoverschrijdingen van imidacloprid in het oppervlaktewater bent u voornemens het gebruik van imidacloprid in de glastuinbouw te verbieden als na het doorlopen van het volledige teeltseizoen 2015 blijkt dat de genomen maatregelen niet voldoende effectief zijn. Om het gebruiksverbod in dat geval direct te kunnen laten ingaan, bent u gestart met de voorbereiding van een AMvB waarin dat verbod wordt geregeld.

3 Verwachte (kritiek-)punten vanuit de Kamer

U kunt de volgende (kritiek-) punten verwachten vanuit de Tweede Kamer.

3.1 Verbod op imidaclopridhoudende middelen

- U wordt verzocht imidacloprid te verbieden;

3.2 Gebruiksverbod

- U wordt verzocht om direct een gebruiksverbod in te voeren om middelen op basis van imidacloprid in de glastuinbouw te verbieden op basis van de Richtlijn 2009/128 over duurzaam gebruik van pesticiden.

3.3 Beperkingen beschikbare data

- [Vraag over beschikbare data?](#)

4 Voorgestelde lijn

3.1 Verbod op imidaclopridhoudende middelen

- U heeft het rapport aan het Ctgb voorgelegd, met het verzoek dit mee te nemen in de herbeoordeling van de neonicotinoïden.
- Gezien de beperkingen van de onderzochte dataset kan op dit moment onvoldoende worden afgeleid dat niet meer wordt voldaan aan de eisen voor het toelaten van een middel. Er is op dit moment dan ook geen rechtsgrond om in te grijpen in de toelating van imidacloprid.

3.2 Gebruiksverbod

- U zult het effect van de maatregel gecontroleerde distributie nauwlettend volgen via de verkoop- en gebruiksgegevens van middelen op basis van imidacloprid. Wanneer blijkt dat deze maatregel onvoldoende effect heeft, zal ~~ingegrepen moeten worden~~ u ingrijpen.
- Voor ingrijpen in het gebruik zet ik een traject in van wijziging van regelgeving. Zo'n traject neemt minimaal een half jaar tijd in beslag waardoor de vroegst mogelijke inwerkingtreding 1 juli 2016 is.

3.3 Beperkingen beschikbare data

- Huidige beperkingen van de data:
 - De periode na het van kracht worden van de maatregelen, waarover meetgegevens beschikbaar zijn, is te beperkt. Het eerste teeltseizoen (april-september) waarin de maatregel integraal van kracht is (2015) is nog niet afgerond en dit beïnvloedt de resultaten;
 - Er is sprake van het na-ijlen van emissies van imidacloprid van gebruik van vóór 1 mei 2014;
 - Informatie over metingen wordt niet in een brede context geplaatst. Het is wenselijk dat gebruiksgegevens en teeltgegevens worden meegenomen voor een specifieke analyse van de effectiviteit van de opgelegde zuiveringseisen in de kasteelt.
- Voor ingrijpen in de toelating is, zoals u weet nieuw, aanvullend wetenschappelijk bewijs nodig. U heeft daarom het CML gevraagd om
- Daarnaast gaat u een EU-traject in om met een aantal gelijkgezinde lidstaten te werken aan een verduurzaming van het middelenpakket door enerzijds middelen met lager risico te stimuleren en anderzijds ook de middelen met de hogere risico's terug te dringen.

Achtergrondinformatie

Eerder genomen maatregelen

- Het Ctgb heeft in januari 2014 besluiten genomen, waarbij middelen op basis van imidacloprid in de glastuinbouw slechts nog konden worden toegelaten, als er ook een zuivering plaatsvond, om emissies naar oppervlaktewater te voorkomen. Dit besluit is in mei 2014 geëffectueerd en via het etiket verplicht gemaakt. Naar verwachting zou dan het aantal normoverschrijdingen van imidacloprid in glastuinbouwgebieden moeten dalen. De CML-cijfers lijken dit niet te laten zien.
- U vindt het van groot belang dat de eerder genomen maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater goed worden nageleefd. Om de naleving verder en beter te borgen hebt u mede op initiatief van de toelatinghouders, het Ctgb in juni verzocht om een tijdelijke maatregel te introduceren, namelijk 'gecontroleerde distributie' en deze te verplichten via het etiket. Dat betekent dat een middel op basis van imidacloprid slechts mag worden verkocht voor gebruik in de glastuinbouw, als door de toepasser wordt aangetoond dat er zuivering plaats vindt die de emissie - vóór lozing op het oppervlaktewater en de riolering - sterk beperkt. De maatregel gecontroleerde distributie is per 1 augustus 2015 van kracht geworden.

CML-rapport

Het CML heeft onderzoek gedaan naar het voorkomen van imidacloprid in het Nederlandse oppervlaktewater.

Er zijn drie verschillende analyses gedaan:

- percentage normoverschrijdende meetpunten op jaarbasis;
- gemiddelde concentraties in de periode 2004-2014;
- van het percentage normoverschrijdende metingen van de eerste kwartalen van de periode 2010-2015.

Er is getoetst aan de belangrijkste milieunormen voor het oppervlaktewater: Toelatingscriterium, JaarGemiddelde MilieuKwaliteitsNorm (JG-MKN) en Maximaal Aanvaardbare Concentratie MilieuKwaliteitsNorm (MAC-MKN).

De onderzoekers trekken de volgende conclusies:

- De resultaten van de percentages normoverschrijdende meetpunten op jaarbasis laten voor de meest strenge norm, het Toelatingscriterium, een toename zien tot ca. 90% in 2014 ten opzichte van 2013 of 2010.
- Voor de JaarGemiddelde MilieuKwaliteitsNorm is het percentage in 2014 lager dan in 2013, maar gelijk aan 2010: ca. 47%.
- Voor de Maximaal Aanvaardbare Concentratie MilieuKwaliteitsNorm is het percentage in 2014, ca. 47%, iets hoger dan in 2013 en 2010.

Op uw verzoek heeft het Ctgb het rapport beoordeeld. Op basis hiervan concludeert het Ctgb, in afstemming met RIVM, als volgt:

- Op basis van de beschikbare data kan geen duidelijke afname van de concentraties imidacloprid in het oppervlaktewater worden geconstateerd.
- Hierbij speelt een beperkte naleving van de gestelde zuiveringseisen mogelijk een belangrijke rol.
- Inmiddels zijn de toepassingsvoorwaarden aangescherpt (gecontroleerde levering). Dit moet er toe leiden dat de naleving verbetert.
- Wanneer dan blijkt dat de genomen maatregelen onvoldoende effect hebben op de concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater, zal het College ofwel adviseren over beperking van het gebruik, ofwel zelf maatregelen treffen ten aanzien van de toelating als zodanig.

Op basis van de huidige gegevens kan geen duidelijke trendbreuk in concentraties kan worden aangetoond. Gezien de beperkingen van de onderzochte dataset kan hieruit op dit moment echter onvoldoende worden afgeleid dat niet meer wordt voldaan aan de eisen voor het toelaten van een middel en er aanleiding is voor (verder) ingrijpen in de toelating.

Het Ctgb geeft aan dat, wanneer blijkt dat de genomen maatregelen onvoldoende effect hebben op de concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater, ingegrepen moet worden in de toelating.